

Le Horla

Guy de Maupassant

LECTURE EN FRANÇAIS FACILE

CLE INTERNATIONAL

Guy de Maupassant

HORLA

traducere de PAUL DINOPOL

▫ *8 mai.* ▫

— Ce zi minunată! Mi-am petrecut toată dimineața întins pe iarbă, în fața casei, sub platanul uriaș care o acoperă, o adăpostește și o umbrește în întregime. Îmi place această regiune, și-mi place să trăiesc într-ansa pentru că acolo îmi am rădăcinile, aceste adânci și delicate rădăcini care-l leagă pe un om de ceea ce gândește și de ceea ce mănâncă, de datini ca și de bucate, de felul local de a vorbi, de intonațiile țăranilor, de mirosurile solului, de sate și chiar de aerul însuși.

Îmi iubesc casa în care am crescut. De la ferestrele mele văd cum curge Sena, de-a lungul grădinii, în dosul drumului, aproape la mine acasă, Sena cea mare și lată, care curge de la Rouen la Havre încărcată cu vapoare.

Colo, la stânga, Rouen, întinsul oraș cu acoperișuri albastre, peste care se înalță oastea fără număr de clopotnițe gotice. Sunt nenumărate, subțiri sau late, dominate cu toatele de săgeata de fontă a catedralei și pline de clopote care răsună în văzduhul albastru al dimineților senine, făcând să se audă până la mine blândul și îndepărtatul zăngănit de fier, cântecul lor de bronz pe care adierea mi-l aduce, când mai tare, când mai asurzit, după cum ea se trezește sau ațipește.

Ce frumos era azi de dimineață!

Către ora unsprezece, un lung convoi de vase trase de-un remorcher cât o muscă de mare, și care horcăia de oboseală scoțând un fum gros, trecu prin fața grilajului meu.

După două vase englezești cu pânze al căror pavilion roșu flutura pe cer, venea un splendid vas brazilian cu trei catarge în întregime alb, încântător de curat și de lucios. L-

am salutat, nu știu de ce, atât de mare plăcere mi-a făcut priveliștea acestui vas.

▫ *11 mai.* ▫

De câteva zile am puțină febră; mă simt prost, sau mai curând trist.

De unde vin oare aceste tainice influențe care ne schimbă fericirea în descurajare și încrederea în tristețe și descumpănire? S-ar zice că aerul, aerul acesta care nu se vede, e plin de însușiri neștiute. De puteri, de pe urma tainicii vecinătăți a cărora pătimim. Mă trezesc plin de veselie, cu dorința de a cânta în gâtlej.

— De ce?

— Cobor de-a lungul apei; și brusc, după o scurtă plimbare, mă-ntorc disperat, ca și cum m-ar pândi acasă vreo nenorocire.

— De ce?

— Să fie un fior de răceală care, trecându-mi prin piele, mi-a zdruncinat nervii și întunecat sufletul? Să fie forma norilor, sau culoarea zilei, culoarea atât de nestatornică a lucrurilor, care trecându-mi prin ochi, mi-a tulburat gândul? Mai știi? Tot ce ne înconjoară, tot ce vedem fără sa privim, tot ce atingem fără să palpăm, sau numai în treacăt fără să cunoaștem, tot ce întâlnim fără să distingem, produce asupra noastră, asupra organelor noastre și, prin ele, asupra gândurilor și chiar asupra sufletului nostru efecte rapide, surprinzătoare și inexplicabile.

Cât e de profundă taina aceasta a Celor nevăzute! Nu o putem sonda cu simțurile noastre păcătoase, cu ochii noștri care nu știu să vadă nici ce e prea mic, nici ce e prea mare, nici ce e prea aproape, nici ce e prea departe, nici locuitorii unei stele, nici pe acei ai unei picături de apă... cu urechile noastre oare ne înșeală, dat fiindcă ne transmit vibrațiile

aerului transformate în note sonore. Ele sunt zâne care reușesc minunea de a transforma acest zgomot în mișcare și, mulțumită acestei metamorfoze, dau naștere muzicii care face să cânte agitația mută a naturii... cu mirosul nostru, mai slab decât acela al unui câine... cu gustul nostru, care de-abia poate discerne vârsta vinului!

A! daca am avea alte organe care să îndeplinească în favoarea noastră alte minuni, ce de lucruri am mai putea descoperi în jurul nostru!

▫ *16 mai.* ▫

— Hotărât lucru, sunt bolnav! Și mă simțeam atât de bine luna trecută! Am febră, o febră atroce, sau mai degrabă o stare febrilă de nervi care face ca sufletul să-mi fie tot atât de suferind ca și trupul. Am tot mereu această oribilă senzație a unei **Primejdii** care mă amenință, această teamă de-o nenorocire care mă paște, sau a morții care se apropie, această presimțire care este, probabil, primul simptom al unei boli încă necunoscute ce încolțește în sângele și în carnea mea.

▫ *18 mai.* ▫

— Vin de la doctorul meu care m-a consultat, căci nu mai puteam dormi. Mi-a găsit pulsul accelerat, ochiul dilatat, nervii întinși ca niște coarde, dar nici un simptom alarmant. Trebuie să fac dușuri și să iau bromură de potasiu.

▫ *2 mai.* ▫

— Nici o schimbare! starea mea e, într-adevăr, bizară. Pe măsură ce se înserează, mă cuprinde o inexplicabilă neliniște, ca și cum noaptea ar ascunde, întrucât mă privește, o groaznică amenințare. Mănânc repede, apoi

încerc să citesc; dar nu pricep cuvintele; de-abia dacă deosebesc literele. Umblu atunci în lung și în lat prin salon, (apăsat de-o teamă confuză și irezistibilă: teamă de somn și teamă de pat.

Pe la zece mă sui în odaia mea. De-abia am intrat, învârtesc cheia de două ori în broască și pun zăvorul; mi-e frică... de ce?... Până acum nu mă temeam de nimic... deschid dulapurile, mă uit sub pat; ascult... ascult... ce?... Nu e oare ciudat ca o indispoziție, poate o tulburare a circulației, iritația unui circuit nervos, un pic de congestie, o foarte mică perturbare în funcționarea atât de imperfectă și atât de delicată a mașinii noastre însuflețite, să facă din cel mai vesel dintre oameni un melancolic și din cel mai curajos un fricos? Apoi mă culc și aștept să vină somnul așa cum l-aș aștepta pe călău. Îl aștept, dar îngrozit la gândul că va veni; și inima-mi bate, și picioarele-mi tremură; și tot trupul meu tresare în fierbințeala cearșafurilor, până în clipa când mă cufund brusc în repaus, așa cum ai cădea ca să te îneci într-un hău de apă stătătoare. Nu-l simt, ca altădată, venind acest somn perfid, ascuns în preajma mea, oare mă pândește, oare mă va apuca de cap, îmi va închide ochii, mă va nimici.

Dorm – multă vreme – două-trei ore – apoi un vis – nu – un coșmar mă înăbușă. Simt, nu-i vorbă, că sunt culcat și că dorm... o știu și o simit... și mai simt și că cineva se apropie de mine, mă privește, mă palpează, se suie în pat, îngenunchează pe pieptul meu, mă apucă cu mâinile de gât și strânge... strânge... din răsputeri, ca să mă sugrume.

Cât despre mine, mă zbat, înlănțuit de această atroce neputința care ne paralizează în vise: vreau să țip – nu pot; vreau sa mă mișc – nu pot; – făcând eforturi groaznice, gâfâind, încerc să mă întorc, să dau la o parte această ființă care mă strivește și care mă înăbușă – nu pot!

Și deodată mă trezesc, înspăimântat, leoarcă de sudoare. Aprind luminarea. Nu-i nimeni.

După această criză, care se repetă în fiecare noapte, adorm în sfârșit, liniștit, până în zori.

▫ *2 iunie.* ▫

— Starea mea s-a mai înrăutățit încă. Ce-oi fi având? Bromura nu servește la nimic; nici dușurile. Deunăzi, ca să-mi obosesc trupul, totuși atât de obosit, m-am dus să mă plimb prin pădurea din Roumare. Am crezut, mai întâi, că aerul proaspăt ușor și blând, plin de miresme de ierburi și de frunze, îmi va vărsa în vine un sânge nou, în inimă o nouă energie. Am apucat pe-un drum larg de vânătoare, apoi am cotit înspre la Bouille, pe-o alee îngustă, între două batalioane de copaci extrem de înalți, care interpuneau între mine și cer un acoperiș verde, gros, aproape negru.

Un fior mă cuprinse deodată, nu un fior de frig, ci o ciudată senzație de neliniște.

Iuții pasul, cuprins de îngrijorare la gândul că sunt singur, speriat fără motiv, în mod stupid, de adânca singurătate. Deodată, mi se păru că cineva mă urmărește, că cineva merge în urma mea, aproape de tot, cât să mă atingă.

M-am întors brusc. Nu era nimeni. N-am văzut în urma mea decât aleea dreaptă și largă, înspăimântător de goală; și-n cealaltă parte se întindea tot cât vedeai cu ochii, exact la fel, înspăimântătoare.

Am închis ochii. De ce? Și-am început să mă învârtesc pe-un călcâi, foarte repede, ca o sfârlează. Era să cad; am deschis ochii; copacii dănțuiau; pământul plutea; a trebuit să mă așez. Apoi, a! nu mai știam pe unde am venit! Ciudată idee! Ciudat! Ciudată idee! Nu mai știam de loc. Am pornit-

o de partea care era la dreapta mea și m-am întors pe drumul mare care mă adusese în mijlocul pădurii.

▫ *3 iunie.* ▫

— Noaptea a fost groaznică. Am să plec de aci câteva săptămâni. Probabil că o scurtă călătorie mă va întrema.

▫ *2 iulie.* ▫

— M-am întors acasă. M-am vindecat. Am făcut de altminteri o excursie încântătoare. Am vizitat muntele Saint-Michel, pe care nu-l cunoșteam.

Ce viziune când sosești, ca mine, la Avranches, pe înserate! E situat pe-o colină; și cineva m-a dus în grădina publică, la capătul orașului. Am scos un strigăt de uimire. O radă uriașă se întindea în fața mea, cât vezi cu ochii, între două coaste depărtate ce se pierdeau în zare, prin cețuri; și în mijlocul acestei imense rade galbene, sub un cer de aur strălucitor, se înalță, sumbru și ascuțit, printre nisipuri, un munte straniu. Soarele tocmai apusese și pe orizontul încă în flăcări se desena profilul acestei stânci fantastice care poartă în vârful ei un fantastic monument.

De cu zori m-am dus spre el. Marea era joasă, ca seara din ajun, și, pe măsură ce mă apropiam de ea, priveam înălțându-se în fața mea uimitoarea abație. După câteva ore de mers, am atins uriașul bloc de pietre care poartă orășelul dominat de marea biserică. După ce-am urcat strada îngustă și povârnită, am intrat în cel mai admirabil lăcaș gotic înălțat lui Dumnezeu pe pământ, mare cât un oraș, plin de săli joase, strivite sub bolți, și de galerii înalte susținute de coloane fragile. Am pătruns în acest gigantic giuvaer de granit, tot atât de ușor ca o dantelă, și acoperit de turnuri și de grațioase turnulețe în formă de piramidă, în care urcă scări răsucite și care proiectează pe cerul

albastru al zilelor, pe cerul negru al nopților, capetele lor ciudate, de unde ies himere, diavoli, animale fantastice, flori monstruoase, și care sunt legate unele de altele prin arcade subțiri și sculptate.

Când am ajuns în vârf, i-am spus călugărului care mă însoțea: „Părinte, ce bine trebuie să te simți aici!”

El îmi răspunse: „E vânt mult, domnule”; și-am început să vorbim privind cum se ridică marea, care alerga pe nisip și-l acoperea cu o cuirasa de oțel.

Și călugărul îmi istorisi povești, toate vechile povești ale acestui munte, legende și iar legende.

Una din ele m-a impresionat mult. Băștinașii, cei de pe munte, pretind că noaptea se aude vorbind pe nisipuri, apoi se aud behăind două capre, una cu glas tare, cealaltă cu glas scăzut. Credulii afirmă că e vorba de țipetele pasărilor de mare, care seamănă când cu un behăit, când cu vaiete omenești; dar pescarii care întârzie seara pe mare jură că au întâlnit, între două maree, în jurul orășelului azvârlit astfel departe de lume, umblând de colo până colo pe drum, un bătrân păstor al cărui cap acoperit de manta nu se vede niciodată și care mână, mergând în fața lor, un țap cu chip de bărbat și o capră cu chip de femeie, ambii având păr lung și alb, și vorbind fără încetare, certându-se într-o limba necunoscută, apoi încetând brusc să țipe spre a behăi din răsputeri.

I-am spus călugărului: „Dumneata crezi?”

Îmi răspunse murmurând: „Știu și eu?”

Am urmat: „Dacă ar exista pe pământ alte ființe decât noi, cum de nu le-am fi cunoscut mai demult; cum de nu le-ai fi văzut dumneata; cum de nu le-aș fi văzut eu?”

El răspunse: „Vedem noi oare a suta mia parte din ce există? Iaca, vântul, cea mai mare forță din natură, care răstoarnă oamenii, dărâmă clădirile, smulge copacii din

rădăcini, ridică munți de apă pe mare, distruge falezele și zvârle pe stânci vapoarele cele mari, vântul care ucide, șuieră, geme, mugește – l-ai văzut, și-l poți vedea? Și totuși există”.

Am tăcut în fața acestui raționament simplu. Omul ăsta era un înțelept, sau poate un prost. N-aș putea spune exact; am tăcut. Ceea ce spunea gândisem adesea.

▫ *3 iulie.* ▫

— Am dormit prost; există, fără îndoială, aici o influență febrilă, deoarece vizitiul meu suferă de aceeași boală. Întorcându-mă ieri acasă, observasem strania lui paloare. L-am întrebat:

— Ce ai, Jean?

— Am că nu mă pot odihni, conașule; nopțile îmi mănâncă zilele. De când a plecat conașul parcă m-a lovit un deochi.

Ceilalți servitori sunt totuși sănătoși, în schimb mie mi-e frică să nu mă apuce iar.

▫ *4 iulie.* ▫

— Hotărât lucru, m-a apucat din nou. Vechile mele coșmaruri au revenit. Azi-noapte am simțit pe cineva care se așezase pe mine și care, cu gura lipită de a mea, îmi bea viața printre buzele mele. Da, o sorbea din gâtlejul meu, așa cum ar fi făcut o lipitoare. Apoi s-a sculat, sătul, iar eu m-am trezit atât de frânt, de distrus și durându-mă toate încât nu mă mai puteam mișca. Dacă mai continuă așa câteva zile, mai mult ca sigur plec.

▫ *5 iulie.* ▫

— Să-mi fi pierdut oare mințile? Ceea ce s-a petrecut, ceea ce am văzut noaptea trecută e atât de straniu încât mintea mea o ia razna când mă gândesc!

Încuiasem ușa, așa cum fac de-o vreme în fiecare seară; apoi, fiindu-mi sete, am băut o jumătate de pahar de apă și am observat, din întâmplare, cu acest prilej, că apa în carafa mea venea până la dopul de cristal.

M-am culcat apoi și m-am cufundat într-unui din acele vise groaznice, din care mă smulse, după vreo două ore, o zguduitură și mai groaznică.

Închipuiți-vă un om care doarme, pe care cineva îl asasinează, și care se trezește cu un pumnal înfipt în plămâni, și horcăie, plin de sânge, și nu înțelege.

Regăsindu-mi, în sfârșit, mințile, mi-a fost din nou sete; am aprins o luminare și m-am îndreptat către masa pe care era carafa. Am ridicat-o, aplecând-o peste pahar; nimic nu curse din ea.

— Era goală! Era complet goală! La început nu mi-am dat seama ce însemna asta; apoi, deodată, m-a cuprins o emoție atât de groaznică încât a trebuit să stau jos, sau mai curând am căzut pe un scaun! apoi am sărit ars și am privit în jurul meu! după care m-am așezat din nou, buimac de stupoare și de spaimă în fața cristalului transparent! Îl priveam cu ochi ficși, încercând să ghicesc. Mâinile îmi tremurau! Așadar cineva băuse această apă? Cine? Eu? eu, fără îndoială. Cine altul decât mine? Păi atunci eram somnambul, trăiam, fără să știu, această viață dublă și misterioasă care te face să te întrebi dacă nu cumva sunt două ființe în tine, sau dacă o ființă străină, cu neputință de cunoscut și invizibilă, însuflețește, uneori, când sufletul ne este toropit, trupul nostru captiv, care i se supune ca nouă înșine, ba mai mult chiar decât nouă înșine.

A! cine va înțelege oribila mea neliniște? Cine va înțelege emoția unui om, întreg la minte, perfect treaz, cu scaun la cap, și care privește îngrozit, prin sticla unei carafe, un pic de apă dispărută în timp ce-a dormit! Și-am stat acolo până la zi, fără să îndrăznesc să mă întorc în pat.

▫ *6 iulie.* ▫

— Înnebunesc. Iar a băut cineva toată carafa astă-noapte; – sau mai degrabă, eu am băut-o!

Da, dar am băut-o eu? Eu? Cine altul? O, Doamne! Oare înnebunesc? Cine mă va salva?

▫ *10 iulie.* ▫

— Am făcut niște experiențe uluitoare. Hotărât lucru, sunt nebun! Și totuși!

La 6 iulie, înainte de-a mă culca, am pus pe masă vin, lapte, apă, pâine și căpșuni.

Cineva a băut – eu am băut – toată apa și un pic de lapte. Nu s-a atins nici de vin, nici de pâine, nici de căpșuni.

La 7 iulie am repetat experiența, care a dat același rezultat.

La 8 iulie am suprimat apa și laptele. Nimeni nu s-a atins de nimic.

În sfârșit, la 9 iulie am pus din nou pe masă numai apă și lapte, dar am avut grijă sa înfășor carafa într-o bucată de muselină albă și să leg cu sfoară dopurile. Apoi, mi-am frecat buzele, barba, mâinile cu miniu și m-am culcat.

Invincibilul somn m-a cuprins, urmat curând după aceea de cumplita trezire. Nu mă mișcasem; nici măcar cearșafurile nu erau pătate. M-am repezit spre masă.

Muselina în care erau înfășurate sticlele era curată. Cineva băuse toată apa! băuse tot laptele! Doamne! Doamne!...

Am să plec numaidecât la Paris.

▫ *12 iulie.* ▫

— Paris. Îmi pierdusem așadar capul mai zilele trecute! Se vede că imaginația mi-a jucat o festă, sau dacă nu, înseamnă că sunt într-adevăr somnambul, sau că am suferit vreuna din acele influențe constatate, dar neexplicate până acum, care poartă numele de sugestii. În orice caz, descumpănirea mea atinge demența, și au fost de-ajuns douăzeci și patru de ore de Paris ca să-mi redobândesc echilibrul.

Ieri, după ce-am făcut niște curse și niște vizite care mi-au infuzat în suflet un aer proaspăt și tonic, mi-am petrecut seara la Comedia Franceză. Se juca o piesă de Alexandre Dumas-fiul; acest spirit ager și viguros m-a vindecat pe deplin. Fără îndoială, singurătatea e primejdioasă pentru inteligențele care lucrează. Ne trebuie în jurul nostru oameni care gândesc și vorbesc. Când rămânem multă vreme singuri, umplem golul cu năluci.

M-am întors la hotel, prin marile bulevarde, foarte vesel. Când mă înghiontea mulțimea trecătorilor, mă gândeam, nu fără ironie, la spaimele mele, la presupunerile din săptămâna care trecuse, căci crezusem, da, crezusem că o ființă invizibilă locuia sub același acoperiș cu mine. Cât e de slabă mintea noastră și cât de iute se sperie și-o ia razna de îndată ce un fapt mărunt, dar cu neputință de înțeles, ne impresionează!

În loc de-a încheia prin aceste simple cuvinte: „Nu înțeleg dacă nu cunosc cauza”, ne gândim numaidecât la mistere înspăimântătoare și la puteri supranaturale.

▫ *16 iulie.* ▫

— Am văzut ieri lucruri care m-au tulburat adânc.

Luam masa la vara mea, doamna Sabie, al cărei bărbat comandă cel de-al 76-lea regiment de vânători la Limoges. Mă aflam la ea împreună cu două tinere doamne, dintre care una se căsătorise cu un medic, doctorul Parent, care se ocupă foarte mult de bolile nervoase și de manifestările extraordinare prilejuite în prezent de experiențele referitoare la hipnotism și la sugestie.

Acesta ne-a povestit pe larg rezultatele prodigioase obținute de niște savanți englezi, precum și de medicii școlii din Nancy.

Faptele pe care le-a povestit mi s-au părut atât de ciudate încât m-am declarat cu desăvârșire incredul.

— Suntem, afirma el, pe punctul de a pătrunde una din cele mai importante taine ale naturii, vreau să spun una din cele mai importante taine ale acestui pământ; căci mai există fără îndoială și altele, cu mult mai importante, colo sus, în stele. De când omul gândește, de când știe să-și exprime și să-și scrie gândul, se simte înconjurat de-o taină pe care simțurile sale grosolane și imperfecte n-o pot pătrunde, și încearcă să suplinească această deficiență a organelor sale prin strădaniile inteligenței. Cât timp inteligența mai rămânea în stare rudimentară, această obsesie a fenomenelor invizibile a adoptat forme banal de înspăimântătoare. De aici s-au născut credințele populare referitoare la supranatural, legendele despre spiritele rătăcitoare, despre zâne, gnomi, strigoi, aș spune chiar și legenda despre Dumnezeu, căci concepțiile noastre despre lucrătorul-creator, ori din care religie ar purcede, sunt fără doar și poate invențiile cele mai mediocre, cele mai stupide, cele mai inacceptabile ieșite din creierul înspăimântat al creaturilor. Nimic nu e mai adevărat decât această vorbă a

lui Voltaire: *„Dumnezeu a făcut omul după chipul și asemănarea sa, dar nici omul nu s-a lăsat mai prejos: l-a făcut pe Dumnezeu după propriul său chip și asemănare”*, în schimb, de ceva mai mult decât un veac presimțim, pare-se, un ceva nou. Mesmer și câțiva alții ne-au pus pe-o cale neașteptată și am ajuns, într-adevăr, de vreo patru-cinci ani, la rezultate uimitoare.

La rândul ei foarte incredulă, vară-mea zâmbea. Doctorul Parent îi spuse: „Vreți să încerc să vă adorm, doamnă?”

— Da, desigur.

Vară-mea se așeză într-un jilț, dar doctorul începu s-o privească fix, fascinând-o. Cât despre mine, m-am simțit deodată un pic tulburat, inima-mi bătea, simțeam că mă înăbuș. Vedeam ochii doamnei Sabie devenind greoi, gura crispându-se, pieptul gâfâind.

Peste zece minute dormea.

— Așezați-vă în spatele ei, spuse doctorul.

Și m-am așezat în spatele ei. Doctorul îi puse în mână o carte de vizită, spunându-i: „Iată o oglindă; ce vezi în ea?”

Vară-mea răspunse:

— Îl văd pe vărul meu.

— Ce face?

— Își răsucește mustața.

— Dar acum?

— Scoate din buzunar o fotografie.

— A cui fotografie?

— A lui.

Așa era! Iar această fotografie îmi fusese predată, chiar în seara aceea, la hotel.

— Cum arata în fotografie?

— Stă în picioare, cu pălăria în mână.

Așadar, vedea în această carte de vizită, în acest carton alb, ca și cum ar fi privit într-o oglindă.

Înspăimântate, tinerele doamne spuneau: „Ajunge! Ajunge! Ajunge!"

Dar doctorul porunci: „Ai să te scoli mâine la ora opt; apoi ai să te duci la vărul dumitale, la hotel, și ai să-l rogi să-ți împrumute cinci mii de franci pe care ți-i cere soțul dumitale și de care va avea nevoie cu prilejul viitoarei sale căsătorii".

Apoi o trezi.

Întorcându-mă la hotel, mă gândeam la această curioasă ședință și oarecare îndoieli începură să mijească în mine, nu cu privire la buna-credință, deasupra oricărei bănuieli, a verișoarei mele, pe care-o cunoșteam ca pe-o soră, de când eram copii, ci cu privire la vreo eventuală înșelătorie pusă la cale de doctor. Nu cumva ascundea în mâna lui o oglindă pe care o arăta tinerei femei adormite o dată cu cartea de vizita? Prestidigitatorii de meserie fac lucruri și mai extraordinare.

M-am întors așadar acasă și m-am culcat.

Ei bine, azi de dimineață, pe la orele opt și jumătate, am fost trezit de valetul meu, care mi-a spus:

— A venit doamna Sabie, care vrea sa vorbească numaidecât cu conașul.

M-am îmbrăcat în grabă și am primit-o.

Se așeză foarte tulburată, cu ochii în pământ, și, fără să-și ridice vălul de pe față, îmi spuse:

— Dragul meu văr, am să-ți cer un mare serviciu.

— Anume ce?

— Îmi vine foarte greu să-ți spun, și totuși trebuie. Am nevoie, absolută nevoie, de cinci mii de franci.

— Tu? Haida-de!

— Da, eu, sau mai degrabă bărbatul meu, care mă însărcinează să-i găsesc.

Eram atât de uluit încât bolboroseam răspunsurile. Mă întrebam dacă nu cumva își bătuse joc de mine împreună cu doctorul Parent, și dacă nu era vorba de vreo farsă pusă mai dinainte la cale și foarte bine jucată.

Privind-o însă cu atenție, toate îndoielile mi s-au spulberat. Tremura de emoție, atât de mult o costa acest demers, și mi-am dat seama că era cât pe ce s-o podidească lacrimile.

O știam foarte bogată și i-am spus:

— Cum, bărbatul tău nu dispune de cinci mii de franci? Hai, dă-ți seama. Ești sigură că te-a însărcinat el sa mi-i ceri?

Ea șovăi câteva clipe, ca și când ar fi făcut un mare efort să-și amintească, apoi răspunse:

— Da... da... sunt sigură.

— Ți-a scris?

Șovăi din nou, gândindu-se. Ghicii efortul chinuitor al gândirii sale. Nu știa. Știa numai atât că trebuie să împrumute cinci mii de franci de la mine pentru bărbatul ei. Așadar, nu se sfii să mintă.

— Da, mi-a scris.

— Când asta? Ieri nu mi-ai spus nimic.

— Am primit scrisoarea lui azi-dimineață.

— Poți să mi-o arăți?

— Nu... nu... nu... conținea lucruri intime, prea personale.!... am... am ars-o.

— Păi atunci, înseamnă că bărbatul tău are datorii. Ezită din nou, apoi murmură:

— Nu știu.

Am declarat brusc:

— Din păcate, nu dispun în acest moment de cinci mii de franci, scumpa mea verișoară.

Ea scoase un fel de țipăt de durere.

— Te rog, te rog, găsește-i...

Se exalta, împreuna mâinile, ca și când s-ar fi rugat de mine! Auzeam vocea ei cum își schimbă tonul; plângea și se bâlbâia, hărțuită, dominată de porunca irezistibilă pe care-o primise.

— Te implor... dacă ai știi cât sufăr... îmi trebuie banii astăzi. Îmi fu milă de ea.

— Ai să-i ai cât de curând, îți jur.

Exclamă:

— Mulțumesc! mulțumesc! Ești tare bun. Am urmat spunând:

— Îți amintești ce s-a petrecut ieri seară la tine!

— Da.

— Îți amintești că doctorul Parent te-a adormit?

— Da.

— Ei bine, el ți-a poruncit să vii azi-dimineață să împrumuți de la mine acești cinci mii de franci, și în clipa asta nu faci altceva decât să asculți de sugestia lui.

Vară-mea chibzui câteva secunde și răspunse:

— Păi dacă bărbatul meu îi cere.

Timp de-o oră am încercat s-o conving, dar n-am izbutit. După ce plecă, am dat fuga la doctor. Era pe punctul să plece de acasă; mă asculta zâmbind. Apoi spuse:

— Acuma crezi?

— Da, n-am încotro.

— Haidem la verișoară dumitale.

Aceasta moțăia pe-un șezlong, frântă de oboseală. Doctorul îi luă pulsul, o privi câtva timp, cu mâna îndreptată spre ochii pe care ea îi închise încetul cu încetul, sub presiunea intolerabilă a acestei puteri magnetice.

Când fu adormită, doctorul îi spuse:

— Bărbatul dumitale nu mai are nevoie de cinci mii de franci. Ai să uiți așadar că l-ai rugat pe vărul dumitale să ți-i împrumute, iar dacă-ți va vorbi despre acest lucru, n-ai să știi despre ce e vorba.

Apoi o trezi. Scosei portofelul din buzunar.

— Iată, scumpă verișoară, ceea ce mi-ai cerut azi-dimineață.

Fu atât de mirată încât n-am îndrăznit să insist. Încercai totuși să-i împrospătez memoria, dar ea negă cu tărie, crezu că-mi bat joc de ea și, în cele din urmă, fu cât pe ce să se supere.

Iată! M-am întors acasă; și această experiență m-a întors în așa hal pe dos încât n-am putut mânca nimic.

▫ *19 iulie.* ▫

— Multe persoane cărora le-am povestit această aventură au râs de mine. Nu mai știu ce să cred. Înțeleptul spune: Poate?

▫ *21 iulie.* ▫

— M-am dus să iau masa la Bougival, apoi am petrecut seara la balul barcagiilor. Hotărât lucru, totul e în funcție de locuri și de medii. A crede în supranatural pe insula Grenouillere ar fi culmea nebuniei... dar în vârful muntelui Saint-Miehel?... dar în India? Suferim într-un chip îngrozitor influența celor ce ne înconjoară. Săptămâna viitoare mă întorc acasă.

▫ *30 iulie.* ▫

— De ieri m-am întors acasă. Toate-s bune.

▫ *2 august.* ▫

— Nimic nou; o vreme superbă. Îmi petrec zilele privind cum curge Sena.

▫ *4 august.* ▫

— Ceartă printre servitori. Pretind că noaptea se sparg paharele prin dulapuri. Valetul acuză bucătăreasa, care-o acuză pe lenjereasă, care-i acuză pe ceilalți doi. Cine-i vinovatul? Mare om cel ce mi-o va spune!

▫ *6 august.* ▫

— De astă dată nu sunt nebun. Am văzut... am văzut!... am văzut Nu mă mai pot îndoi... am văzut! Încă mai îngheață sângele în mine... încă mă mai pătrunde spaima până în măduva oaselor... am văzut!...

Mă plimbam la ora două, în plin soare, printre răzoarele mele de trandafiri... pe aleea trandafirilor de toamnă, care încep să înflorească.

Și cum mă opream să privesc un trandafir din specia uriaș al bătăliilor, care purta trei flori magnifice, am văzut, am văzut clar, aproape de tot de mine, tija unuia din acești trandafiri îndoindu-se, ca și cum o mână invizibilă l-ar fi răsucit, apoi frângându-se ca și cum această mână l-ar fi cules! Apoi floarea s-a ridicat, descriind curba pe care ar fi descris-o un braț ce-ar fi dus-o la o gură, și-a rămas suspendată în aerul transparent, singură, nemișcată, înspăimântătoare pată roșie la trei pași de ochii mei.

Înnebunit, m-am năpustit asupra ei s-o apuc! Dar n-am mai dat de ea; dispăruse. Atunci mă cuprinse o furie nebună împotriva mea însumi; căci nu-i este îngăduit unui om serios, cu scaun la cap, să aibă asemenea halucinații.

Dar să fi fost oare cu-adevărat o halucinație? Mă întorsei să caut tija și o găsii numaidecât pe arbust, proaspăt rupta, între alți doi trandafiri rămași pe aceeași creangă.

Atunci am plecat spre casă complet întors pe dos; căci acum sunt sigur, așa cum sunt sigur că ziua îi urmează nopții și noaptea zilei, că se află în preajma mea o ființă invizibilă, care se hrănește cu lapte și cu apă, care poate atinge lucrurile, poate să le ia și să le mute dintr-un loc într-altul, înzestrată prin urmare cu o natură materială, deși simțurile noastre n-o pot percepe, și care locuiește ca și mine în casa mea...

▫ *7 august.* ▫

— Am dormit liniștit. Mi-a băut apa din carafă, dar nu mi-a tulburat somnul.

Mă întreb dacă sunt nebun. Plimbându-mă adineauri, de-a lungul fluviului, în plin soare, m-a cuprins o îndoială cu privire la starea mea mintală, nicidecum o îndoială vagă, ca până acum, ci o îndoială precisă, absolută. Am văzut nebuni; am cunoscut câte unii care rămâneau inteligenți, lucizi, chiar și clarvăzători în tot ce privește viața, în afară doar de-o singură privință. Vorbeau despre orice cu toată limpezimea, cu neașteptate nuanțe, cu adâncime și, deodată, gândul, izbindu-se de obstacolul ce i-l scotea în drum nebunia, se fărâma, se împrăștia și se cufunda în acel ocean înspăimântător și furios, plin de valuri năprasnice, de cețuri, de vijelii, ce se numește „demență”.

Desigur, m-aș socoti nebun, cu desăvârșire nebun, dacă n-aș fi conștient, dacă nu mi-aș cunoaște la perfecție starea, dacă nu aș sonda-o, analizând-o cu deplină luciditate. Așadar, nu sunt de fapt decât un halucinat care raționează. O necunoscută tulburare se va fi produs în creierul meu, una din acele tulburări pe care fiziologii încearcă să le noteze și să le definească în ziua de azi; iar această tulburare va fi determinat în spiritul meu, în ordinea și în logica ideilor mele, o spărtură adâncă. Asemenea fenomene au loc în visele care ne plimbă printre fantasmagoriile cele mai neverosimile, fără ca noi să ne mirăm, pentru că aparatul verificator, pentru că simțul controlului nu mai e treaz, în timp ce facultatea imaginativă veghează și lucrează. Nu e oare posibil ca vreuna din imperceptibilele clape ale claviaturii cerebrale să fie paralizată la mine? În urma unor accidente, unii oameni pierd memoria numelor proprii, sau memoria verbelor, sau aceea a cifrelor, sau numai memoria datelor. Faptul că fiecare fărâmă a gândirii e localizată e azi dovedit. Așadar, nu-i nicidecum de mirare ca facultatea de control al nerealității anumitor halucinații să fie amorțită în clipa prezentă la mine.

Mă gândeam la toate acestea în timp ce mergeam de-a lungul apei. Soarele acoperea fluviul cu lumina sa, făcea pământul să pară încântător, îmi umplea privirea de dragoste pentru viață, pentru rândunicile a căror agilitate e o plăcere a ochilor mei, pentru ierburile de pe mal al căror freamăt e o fericire pentru urechile mele.

Totuși, încetul cu încetul, o inexplicabilă neliniște mă cuprinse. Mi se părea că o forță, o forță ocultă mă amorțea, mă oprea în loc, mă împiedica să merg mai departe, mă chema înapoi. Resimțeam acea dureroasă nevoie de-a mă întoarce acasă, care te apasă când ai lăsat acolo un bolnav

care ți-e drag, și ai deodată presimțirea că s-a produs o agravare a bolii.

Așadar, m-am întors fără nici un chef, sigur că am să găsesc, acasă, o veste proastă, o scrisoare sau o telegramă. N-am găsit nimic; și-am rămas mai surprins și mai îngrijorat decât daca aș fi avut din nou vreo viziune fantastică.

▫ *8 august.* ▫

— Am petrecut o seară îngrozitoare. El nu se mai manifestă, dar îl simt lângă mine, pândindu-mă, pătrunzându-mă, dominându-mă și mai înfricoșător când se ascunde astfel, decât dacă și-ar semnala prezența invizibilă și constantă prin fenomene supranaturale.

Totuși am dormit.

▫ *9 august.* ▫

— Nimic, dar mi-e frică.

▫ *10 august.* ▫

— Nimic; dar ce va fi mâine?

▫ *11 august.* ▫

— Tot nimic; nu mai pot sta acasă cu această teamă și acest gând care mi-au pătruns în suflet; am să plec.

12 august, ora zece seara.

— Ziua întreagă am vrut să plec, dar n-am putut. Am vrut să îndeplinesc acest act de libertate atât de ușor, atât de simplu – să ies – să mă urc în trăsura mea ca să mă duc la Rouen – n-am putut. De ce oare?

▫ *13 august.* ▫

— Când ești atins de anumite boli, toate resorturile ființei fizice par rupte, toate energiile spulberate, toți mușchii relaxați, oasele devenite moi precum carnea, iar carnea lichidă precum apa. Resimt asta într-un chip straniu și jalnic în ființa mea spirituală. Nu mai am nici o putere, nici un curaj, nici o stăpânire de mine, nici chiar puterea de a-mi pune voința în mișcare. Nu mai pot voi; în schimb, cineva vrea în locul meu; iar eu mă supun.

▫ *14 august.* ▫

— Sunt pierdut! Cineva e stăpân pe sufletul meu și-l guvernează! Cineva poruncește toate acțiunile, toate mișcările, toate gândurile mele. Eu însumi nu mai sunt nimic înlăuntrul meu, nimic în afară de-un spectator robit și îngrozit de toate lucrurile pe care le fac. Doresc să ies. Nu pot. Nu vrea el; și rămân înnebunit, tremurând, în fotoliul în care stau așezat. Doresc numai să mă scol, să mă ridic un pic în sus, ca încă să mă mai cred propriul meu stăpân. Nu pot! Sunt țintuit pe scaun, iar scaunul e lipit de pământ în așa fel încât nici o forță nu ne-ar putea ridica.

Apoi, deodată, trebuie, trebuie să mă duc în fundul grădinii să culeg căpșuni și să le mănânc, și mă duc, culeg căpșuni și le mănânc! O, Doamne, Dumnezeule! Doamne, Doamne! Oare există un Dumnezeu? Dacă există, eliberează-mă, salvează-mă, ajută-mă! Iertare! Milă! Îndurare! Salvează-mă! O, ce suferință! ce chin! ce oroare!

▫ *15 august.* ▫

— Desigur, așa era posedată și stăpânită și scumpa mea verișoară, când a venit să împrumute cinci mii de franci de la mine. Era robită de-o voință străină, intrată în ea precum un alt suflet, precum un alt suflet parazit și dominator. Oare lumea va lua sfârșit?

Dar cel care mă guvernează, cine este el, acest invizibil? acest necunoscut, acest hoinar de-o rasă supranaturală?

Așadar Invizibilii există! Atunci, cum de încă de la începutul lumii nu s-au manifestat într-un chip precis, așa cum o fac pentru mine? N-am citit niciodată nimic care să semene cu ceea ce s-a întâmplat în casa mea. O! dacă aș putea s-o părăsesc, dacă aș putea să mă duc și să fug și să nu mă mai întorc. Aș fi salvat, dar nu pot.

▫ *16 august.* ▫

— Am putut scăpa azi timp de două ore, ca un prizonier care găsește, din întâmplare, ușa temniței sale deschisă. Am simțit deodată că sunt liber și că el e departe. Am dat ordin să se înhame în grabă caii la trăsură și m-am dus la Rouen. O, ce bucurie să-i poți spune unui om care te ascultă: „Haidem la Rouen 1”

Am spus să oprească în fața bibliotecii, și am rugat să mi se împrumute tratatul cel mare al doctorului Hermann Herestauss, referitor la locuitorii necunoscuți ai lumii antice și moderne.

Apoi, în clipa în care mă urcam în trăsură, am vrut să strig: „La gară!” și am strigat – n-am spus, am strigat – cu glas atât de tare încât trecătorii s-au întors: „Acasă”, și am căzut, înnebunit de spaimă, pe pernele trăsurii. Mă găsise și pusese din nou stăpânire pe mine.

▫ *17 august.* ▫

— Vai, ce noapte! Ce noapte! Și totuși cred că ar trebui să mă bucur. Până la ora unu după miezul nopții am citit! Hermann Herestauss, doctor în filosofie și în teogonie, a scris o carte despre istoria și manifestările tuturor ființelor invizibile care-i dau omului târcoale, sau pe care el le visează. Descrie originile, domeniul, puterea lor. Dar

niciunul nu seamănă cu aceea care nu-mi dă pace mie. S-ar zice că omul, de când a început să gândească, a presimțit și s-a temut de o ființă nouă, mai tare decât el, care-i va urma în astă lume și pe care, simțind-o aproape și neputând prevedea natura acestui stăpân, a creat în spaima sa acel întreg popor fantastic de ființe oculte, de vagi fantome zămislite de spaimă.

Așadar, după ce am citit până la ora unu dimineața, m-am dus să mă așez lângă fereastra deschisă, ca să-mi răcoresc fruntea și gândul la vântul liniștit al întunericului.

Era plăcut, era călduț! Cât de mult mi-ar fi plăcut această noapte altădată!

Luna nu se vedea. În fundul cerului negru, stelele aveau scânteieri fermecătoare. Cine va fi locuind aceste lumi? Ce forme, ce viețuitoare, ce animale, ce plante vor fi existând acolo? Cei care gândesc în aceste lumi îndepărtate ce vor fi știind spre noi? Ce vor fi putând, ce noi nu putem face? Ce vor fi văzând, ce noi nu cunoaștem? Nu cumva, într-o bună zi, străbătând spațiul, vreunul dintre ei va apărea pe pământul nostru spre a-l cuceri, așa cum normanzii străbăteau altădată marea spre a supune popoarele mai slabe?

Suntem atât de infirmi, atât de dezarmați, atât de ignoranți, atât de mici, noi ceștilalți, pe acest grăunte de noroi care se învârtește, diluat într-o picătură de apă. Am ațipit visând astfel în vântul răcoros al serii.

Dar, după ce-am dormit vreo patruzeci de minute, am deschis iar ochii fără să fac vreo mișcare, trezit de nu știu ce emoție confuză și ciudată. Mai întâi n-am văzut nimic, apoi deodată mi s-a părut că o filă a cărții mele rămasă deschisă pe masă se întorsese singură. Nici o adiere nu intrase pe fereastră. Am fost surprins și am așteptat. După vreo patru minute, am văzut, am văzut, da, am văzut cu

ochii mei o altă filă ridicându-se și lăsându-se peste cea precedentă, ca și cum un deget ar fi răsfoit-o. Fotoliul meu era gol, părea gol; am înțeles însă că era acolo, el, așezat la locul meu, și că citea. Făcând un salt furios, un salt de fiară revoltată care se năpustește asupra îmblânzitorului să-l sfâșie, am străbătut odaia ca să-l prind, ca să-l ucid!... Dar scaunul meu, mai-nainte să ajung la el, se răsturnă, ca și cum cineva ar fi fugit din fața mea... masa se clătină lampa căzu și se stinse, iar fereastra se închise, ca și cum un răufăcător, prins asupra faptului, și-ar fi făcut vânt afară, în beznă, apucând cu ambele mâini canaturile.

Așadar, fugise; îi fusese frică, frică, lui, de mine!

Păi atunci... atunci... mâine... sau mai încolo... cândva... am să-l pot îngenunchea sub pumnii mei, și strivi de pământ! Oare câinii nu-și mușcă și sugrumă uneori stăpânii?

▫ 18 august. ▫

— Toată ziua m-am gândit. Da, desigur, am să-l ascult, am să-i urmez imboldurile, am să-i fac toate chefurile, am să mă fac umil, supus, laș. Căci el e cel mai tare. Dar va veni ceasul...

▫ 19 august. ▫

— Știu... știu... știu totul! Am citit următoarele în Revista Lumii Științifice: *„O știre destul de ciudată ne vine de la Rio de Janeiro. O demență, o epidemie de demență, asemenea cu demențele contagioase care au cuprins popoarele Europei în evul mediu, bântuie în prezent în provincia Sao Paulo. Locuitorii, înnebuniți de spaimă, își părăsesc locuințele, satele, lasă în părăsire culturile, pretind că sunt urmăriți, posedați, guvernați ca un șeptel uman de către ființe invizibile, dar tangibile, un fel de vampiri care se*

hrănesc din viața lor în timp ce dorm, și care mai beau în plus și apă și lapte, fără, pare-se, să se atingă de nici un alt aliment.

Domnul profesor Don Pedro Henriquez, însoțit de mai mulți savanți medici, a plecat spre provincia Sao Paulo spre a studia la fața locului originile și manifestările acestei surprinzătoare nebunii și spre a-i propune împăratului măsurile care i se vor părea cele mai potrivite spre a face ea aceste populații în delir să-și redobândească mințile".

A! A! îmi amintesc, da, îmi amintesc frumosul vas brazilian cu trei catarge, care, urcând pe Sena, a trecut pe sub ferestrele mele, 8 mai trecut! îl găseam atât de frumos, atât de alb, atât de vesel! Ființa se afla pe el, venind de acolo de unde rasa ei a luat naștere! Și m-a văzut! A văzut locuința mea albă; și a sărit de pe vas pe mal. Doamne!

Acum știu, ghicesc. Domnia omului a luat sfârșit. El a venit, cel de care se temeau în spaimele lor popoarele, el pe care-l exorcizau preoții îngrijorați, pe care-l evocau vrăjitorii de-a lungul nopților întunecate, fără să-l vadă încă apărând, căruia presimțirile stăpânilor vremelnici ai lumii i-au atribuit toate formele monstruoase sau grațioase ale gnomilor, ale duhurilor, ale geniilor, ale zânelor, ale spiridușilor. După grosolanele concepții născocite de spaima primitivă, oameni mai ageri la minte l-au presimțit mai clar, Mesmer îl ghicise, iar medicii, încă de acum vreo zece ani, au descoperit, într-un chip precis, natura puterii sale mai-nainte ca el să și-o fi arătat. S-au jucat cu această armă a stăpânului cel nou, dominația unei misterioase voințe asupra sufletului omenesc devenit rob. Au numit asta magnetism, hipnotism, sugestie... mai știu eu cum? I-am văzut amuzându-se, precum copiii imprudenți, cu această oribilă forță! Vai de noi! Vai de om! A venit... acela... acela... cum se numește... mi se pare că-mi strigă numele său, eu

nu-l aud... da... îl strigă... Ascult... nu pot, repetă... Horla... Am auzit... Horla... el e... Horla... a venit!...

A! vulturul a mâncat porumbelul, lupul a mâncat oaia; leul a devorat bivolul cu coarnele ascuțite; omul l-a ucis pe leu cu săgeata, cu sabia, cu pușca; dar Horla va face din om ceea ce noi am făcut din cal și din bou: bunul său, servitorul și hrana sa, nu-ți mai prin puterea voinței sale. Vai de noi!

Uneori, totuși, animalul se revoltă și-l ucide pe cel care l-a îmblânzit... și eu vreau... am să pot... dar trebuie să-l cunosc, să-l ating, să-l văd! Savanții spun că ochiul animalului se deosebește de al nostru, nu distinge ca el... Iar ochiul meu nu-l poate distinge pe noul venit care mă oprimă.

De ce oare? A! îmi amintesc acum vorbele călugărului de la muntele Saint-Michel: *„Vedem noi oare a suta mia parte din ce există? Iaca, vântul, cea mai mare forță din natură, care răstoarnă oamenii, dărâmă clădirile, smulge copacii din rădăcini, ridică munți de apă pe mare, distruge falezele și zvârle pe stânci vapoarele cele mari, vântul care ucide, șuieră, geme, mugește – l-ați văzut, și-l poți vedea? Și totuși există!”*

Și mai mă gândeam: ochiul meu e atât de slab, atât de imperfect, încât nici măcar nu distinge corpurile tari, dacă sunt transparente ca sticla!... Dacă o oglindă fără amalgam îmi taie calea, el mă lasă să mă reped în ea, așa cum pasărea intrată într-o odaie își sparge capul de geamuri. Pe lângă asta, mii de lucruri îl înșeală și-l induc în eroare. De ce să ne mirăm atunci că nu știe să vadă un corp nou pe care lumina îl străbate?

O ființă nouă! de ce nu? Trebuia să vină, cu siguranță! de ce-am fi noi cei din urmă? N-o distingem, așa cum n-o disting toți cei creați înaintea noastră? Înseamnă că natura

ei e mai perfecta, trupul ei mai fin și mai finisat decât al nostru, decât al nostru atât de slab, atât de stângaci conceput, peste măsură plin cu organe veșnic obosite, veșnic forțate ca niște arcuri prea complexe, decât al nostru care trăiește ca o plantă și ca un animal, hrănindu-se anevoie cu aer, cu iarbă și cu carne, mașină însuflețită pradă bolilor, deformărilor, putreziciunilor, gâfâindă, prost pusă la punct, naivă și bizară, ingenios de prost construită, operă grosolană și delicată, ciornă a unei ființe ce-ar putea deveni inteligentă și mândră.

Începând cu stridia și încheind cu omul, suntem numai câțiva, foarte puțini la număr, pe-acest pământ. De ce n-ar mai veni încă unul, o dată ce s-a încheiat perioada care desparte aparițiile succesive ale tuturor speciilor diferite?

De ce nu încă unul? De ce nu și alți copaci cu flori uriașe, strălucitoare și parfumând regiuni întregi? De ce nu alte elemente decât focul, aerul, pământul și apa?

— Ele sunt patru, numai patru, aceste elemente dătătoare de hrană ale ființelor! Ce jale! De ce oare nu sunt ele patruzeci, patru sute, patru mii! Cât e totul de sărac, de meschin, de mizerabil! cu zgârcenie dăruit, crunt născocit, greoi fabricat! A! elefantul, hipopotamul, ce grație pe ei! Cămila, ce eleganță!

Dar fluturele! o floare care zboară, îmi veți spune! Visez de unul care ar fi mare cât o sută de universuri, cu aripi pe-a căror formă, frumusețe, culoare și mișcare nu le pot exprima. Dar îl văd... merge din stea în stea, răcorindu-le și îmbălsămându-le cu suflul armonios și ușor al cursei sale!... Iar popoarele de-acolo sus îl privesc, extaziate și fermecate!...

Ce am oare? El, el, Horla, mă obsedează și mă face să concep aceste nebunii! El e în mine, devine sufletul meu; am să-l omor!

▫ *19 august.* ▫

— Am să-l omor. L-am văzut! M-am așezat aseară la masa mea; și m-am prefăcut că scriu cu mare atenție. Știam eu că va veni să-mi dea târcoale, aproape de tot, atât de aproape încât am să pot, eventual, să-l ating, să-l apuc? Și atunci!... atunci, am sa am puterea deznădăjduiților; am să am mâinile, genunchii, pieptul, fruntea, dinții ca să-l sugrum, să-l strivesc, să-l mușc, să-l sfâșii.

Și-l pândeam cu toate organele mele supraexcitate.

Aprinsesem cele două lămpi și cele opt lumânări de pe cămin, ca și cum l-aș fi putut descoperi în această lumină.

În fața mea, patul, un vechi pat de stejar cu coloane; la dreapta, căminul; la stânga, ușa, încuiată cu grijă, după ce-o lăsasem multă vreme deschisă ca să-l atrag în spatele meu, un foarte înalt dulap cu oglindă, de care mă foloseam în fiecare zi ca să mă bărbieresc, să mă îmbrac, și unde obișnuiam să mă privesc, din cap până-n picioare, ori de câte ori treceam prin fața ei.

Așadar, mă prefăceam că scriu ca să-l înșel, căci mă observa și el; și deodată, am simțit, am fost convins că citea peste umărul meu, că era aici, aproape atingându-mi urechea.

M-am ridicat în picioare, cu mâinile întinse, întorcându-mă atât de repede încât am fost cât pe ce să cad. Ei și?... era lumină ca ziua în amiaza mare și totuși nu m-am văzut în oglindă!... Era goală, curată, adâncă, plină de lumină! Imaginea mea nu se vedea în ea... deși eram chiar în fața ei. Vedeam geamul mare și limpede de sus și până jos. Și priveam asta cu o privire de nebun; și nu mai îndrăzneam să înaintez, nu mai îndrăzneam să fac o mișcare, simțind totuși prea bine că era aici, dar că-mi va scăpa din nou, el, al cărui trup invizibil îmi devorase imaginea din oglindă.

Tare mi-a mai fost frică! Apoi, deodată, iată că am început să mă văd ca printr-o ceață în fundul oglinzii, printr-o ceață ca printr-un strat de apă; și mi se păru că această apă alunecă de la stânga la dreapta, încet, făcând, dintr-o secundă într-alta, ca imaginea mea să fie mai precisă. Era ca sfârșitul unei eclipse. Ceea ce mă ascundea părea că nu posedă contururi precise, ci un fel de transparență opacă, ce se lumina încetul cu încetul.

Am putut în sfârșit să mă disting în întregime, așa cum mă văd în fiecare zi când mă privesc.

Îl văzusem! A rămas în mine o groază care și azi mă mai face să mă înfior.

▫ *20 august.* ▫

— Să-l omor, cum? de vreme ce nu pot să-l ating? Otravă? dar m-ar vedea amestecând-o cu apa; de altminteri, ar avea oare otrăvurile noastre vreun efect asupra trupului său cu neputință de perceput? Nu... nu... fără nici o îndoială... Atunci? Atunci?...

▫ *21 august.* ▫

— Am adus un lăcătuș de la Rouen și i-am comandat niște jaluzele de fier pentru odaia mea, așa cum au, la Paris, de frica hoților, anumite mari locuințe particulare situate la parter.

Are să-mi mai facă și o ușă la fel. M-am dat drept un poltron, dar prea puțin îmi pasă!...

▫ *10 septembrie.* ▫

— La Rouen, hotel Continental. S-a făcut... s-a făcut... dar oare a murit? Inima mea e întoarsă pe dos de cele ce-am văzut.

Așadar ieri, după ce lăcătușul așezase jaluzelele și ușa de fier, am lăsat totul deschis până la miezul nopții, deși începea să fie răcoare.

Deodată am simțit că era aici, și-o bucurie, o bucurie nebună m-a cuprins. M-am sculat încet și am umblat spre dreapta, spre stânga, multă vreme, ca să nu bănuiască nimic; apoi, mi-am scos ghetele și mi-am pus cu nepăsare papucii de casă; apoi am închis jaluzelele de fier și, întorcându-mă cu pași domoli spre ușă, am închis-o și pe ea, învârtind cheia de două ori. Înapoindu-mă atunci la fereastră, am închis-o cu un lacăt a cărui cheie am vârât-o în buzunar.

Deodată, mi-am dat seama că se agită în jurul meu, că-i era la rândul lui frică, că-mi poruncea să-i deschid. Cât pe ce să-l ascult; dar nu l-am ascultat, ci, rezemându-mă cu spatele de ușă, am căscat-o exact atât cât să pot trece mergând de-a-ndaratelea; și dat fiind că sunt foarte înalt, capul meu atingea pragul de sus. Eram sigur că nu-mi poate scăpa și l-am încuiat singur, singur cuc! Ce bucurie! L-am prins! Atunci, am coborât într-o fugă; am luat în salon, sub odaia mea, cele două lămpi și am vărsat tot uleiul pe covor, pe mobile, pretutindeni, apoi am dat foc și am șters-o, după ce-am închis bine ușa mare de la intrare, învârtind cheia de două ori.

M-am dus să mă ascund în fundul grădinii, într-un boschet de lauri. Mult a mai durat, mult de tot! Totul era negru, mut, nemișcat; nici o adiere, nici o stea, munți de nori ce nu se vedeau, dar care apăsau grei, grei de tot, pe sufletul meu.

Îmi priveam casa și așteptam. Mult a mai durat! Credeam deja că focul se stinsese de la sine, sau că-l stinsese El, când una din ferestrele de jos plesni sub presiunea incendiului și o flacără, o flacără mare, roșie și

galbenă, lungă, moale, mângâietoare, se înălță de-a lungul zidului alb, lingându-l până la acoperiș. O lumină alerga pe copaci, pe crengi, pe frunziș, dar și un fior, un fior de groază! Păsările se trezeau; un câine începu să urle; mi se păru ca se face zi! Curând plesniră alte două geamuri și am văzut că toată partea de jos a locuinței mele nu mai era decât o singură mare văpaie. Dar un țipăt, un țipăt groaznic, ascuțit de tot, sfâșietor, un țipăt de femeie, răsuna în noapte și două ferestre de la mansardă se deschiseră! Uitasem servitorii! Le văzui chipurile înspăimântate și brațele care li se agitau!...

Atunci, înnebunit de groază, am început să fug spre sat, urlând: „Ajutor! ajutor! foc! foc!” Am întâlnit oameni care veneau spre mine și m-am întors cu ei, ca să văd!

Casa nu mai era acum decât un îngrozitor și magnific rug, un rug monstruos, luminând pământul întreg, un rug în care ardeau oameni și în care ardea și El, El, prizonierul meu, Ființa cea nouă, stăpânul cel nou, Horla!

Deodată, acoperișul întreg se prăbuși printre ziduri și un vulcan de flăcări țâșni până în cer. Prin toate ferestrele deschise asupra văpăii vedeam căldarea de jar, și-mi spuneam că el era acolo, în acel cuptor, mort...

— Mort? Se poate?... Trupul său? trupul său pe care luminal străbate nu era oare indestructibil prin mijloacele care le ucid pe-ale noastre?

Și dacă n-a murit?... poate că numai timpul are priză asupra Ființei Invizibile și înfricoșătoare. Ce rost ar avea acest trup transparent, acest trup cu neputință de cunoscut, acest trup de Spirit, dacă ar trebui să se teamă și el de bolile, de rănile, de infirmitățile, de distrugerea prematură?

Distrugerea prematură? Toată oroarea umană de la ea purcede! După om, Horla.

— După cel care poate muri în orice zi, în orice ceas, în orice minut, în urma tuturor accidentelor, a venit cel care nu trebuie să moară decât în ziua, în ceasul, în minutul ce i-a fost hărăzit, pentru că a atins limita existenței sale!

Nu... nu... fără nici o umbră de îndoială, fără nici o umbră de îndoială... n-a murit... Atunci... atunci... va trebui deci să mă omor eu!...

